

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Bocskorok,

Károly-utca 1-ös szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybocskorok, Károly-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felhívások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybocskorok, 1899.

XXVIII. évfolyam. 247. szám.

Hirdetési árak:
Egész évre ———— 12 ft.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hóra ———— 1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés
irodáiban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap este 6 óráig.

Péntek, október 27.

Parlament a bizottságban.

Nagybocskorok, október 27.

Nem szünetel a politika a parlamenti szünet alatt, hanem áthelyezkedett a bizottságokba. Hogy egyebet ne említsünk, a tegnapi pénzügyi bizottságban Széll Kálmán egész belügyminiszeri programot adott, mint azt olvasóink a távirati rovatban olvashatták. Erre a fontos nyilatkozatra nem készült, mert teljesen elégségesnek tarthatta február másodikán elmondott általános programjának belügyi részét. A parlamenti és igazgatási reformok nincsenek közvetlen napirenden. Valamennyi még az előkészítés stádiumában van, sőt a választó-reformra vonatkozólag a bizottságban támasztott túlzó követelések egyáltalán nem számíthatnak még a beható tárgyalásra sem. Széll Kálmán azonban államférfiai tulajdonsága, hogy még azon kérdések is szinte teljes megvilágítást nyerne, a melyekre a világosságnak csak egy sugarát akarta vetni. Az ő kezének érintésére a legnehezebb tárgyak is megmozdulnak, pedig csak reájuk akart mutatni. Váltig állította a bizottságban is, hogy névszerint a közigazgatási reformprogram részletei felől nem nyilatkozhatik, mert még csak az alapvető gondolatok és elvek föllállításáról van szó. Ezeket azután nagy publicitás mellett megvitattatja, mikor a törvényhozási megvalósításra kerül a sor.

Csak a reformok külső technikáját akarta előadni s mélyen belevilágított azok lényegébe.

Még nagy közigazgatási vitáink alatt sem derült ki világosabban a kinevezési rendszer kérdésének lényege. Gyászos emlékü Grünwald Bélának hatalmas akciója óta a kinevezési rendszer szorosan összeforrott az állami adminisztráció lényegével. Általában igazgatási berendezkedésünk alapkövévé lett, oly dogmává, melyet az állami adminisztráció hívei a municipalistákkal szemben merev egyoldalúsággal állítottak föl. A kinevezési rendszer bizonyára alkotó eleme leendő Széll Kálmán reformjának is, de nem mint lényeg, hanem csak mint eszköz. Nem mint cél, hanem mint médium.

Közigazgatási reformunk két vezéreszméjét ép oly röviden, mint plasztikusan jelölte meg Széll Kálmán. Egyik a magyar államesszme, a másik az önkormányzat.

Tehát nem az állami omnipotencia növelése, hanem az önkormányzati szellem fölbresztése és organizálása. Adminisztratív rendszerünk átalakítása az önkormányzat szellemét újra felébresztve, ezt a szellemet is a magyar állam megszilárdításának munkájába sorozza be.

Ime a közigazgatási reform valódi belső lényege, célja és eszköze. Mielőtt tehát a kormány megindította volna a gyakorlati megvalósítás nagy munkáját, sőt mielőtt a publicitás nagy plein airjébe dobta volna a közigazgatási tervezeteket, Széll Kálmán rántalt a két legfőbb lényegre s egyszersmind arra, hogy célja nem egyoldaluan és kizárólag a kinevezési rendszer, vagy éppen az ezzel esetleg együtt járható bürokratikus állami omnipotencia, hanem az igazgatási organizmusnak a szabadság és a nemzeti élet széles alapjára való áthelyezése.

Nem ígérte meg, hogy a reformtervek megállapítása és közzététele egészen küszöbön van. A fő nem a gyors, hanem a

jó munka. Oly sok és eredménytelen fáradozás után valahára meg kell érnie közigazgatási reformunknak. De nem érhet meg hetek alatt, a midőn reformjaink fája harminc éven keresztül, sajnos, meddőséget mutatott. Vagy pedig néhány kiváló terméstől eltekintve, korai és éretlen gyümölcsöket hullatott.

Joggal védekezhetett Széll Kálmán azon vádakkal szemben is, hogy nyolc hónap alatt nem oldotta meg a belügyi igazgatás számos problémáját, a szegényügyet, szociálizmust stb. És joggal hivatkozhatott a szintén háromévtizedes multra az ő nyolc hónapjával szemben. De a multat ő nem rántogatja elő könnyelmű önvédekezésre, paizs gyanánt az esetleges támadásokkal szemben. Nyilat sem farag annak anyagából, hogy visszalöközzön az elmúlt kormányzatokra. Tiltakozó szavait kell, hogy megszivlelje mindenki s megszivleljék különösen azok, a kik minden adott és nem adott alkalmat megragadnak, hogy komoly háttérű, vagy csak tréfásan évelődő ellentéteket állítsanak föl személyek, pártok, érzelmeik és szuszceptibilitások közt. Itt az ideje, hogy leszámoljunk úgy a tréfás gunyolódásokkal, mint a komoly természetű inszinuációkkal.

Törvényjavaslat a részlet-üzletről. Megirtuk mi is, hogy az igazságügyminisztériumban megcsinálták a részletfizetési üzletről készített törvény tervezetét. Mint most a „P. N.” értesül, a tervezet alapján a minisztérium kidolgozta s megállapította az erre vonatkozó törvényjavaslat pontos szövegét, mely a tervezet rendelkezéseit husz paragrafusra osztja. A javaslat elvei tekintetében főként az 1894-ik évi német törvény és az 1896. évi osztrák törvény szolgált irányadással. E törvények tudvalevően első sorban a vásárlót veszik védelembe, ami az igazságügyminisztérium fentemlített javaslatában szintén vezető szempont, azonban a javaslat több irányban állít fel intézkedéseket az eladó jogos érdekeinek megvédésére is. Minthogy az egész ügy igen közelről érinti a kereskedelmi életet is, az igazságügyminisztérium a javaslatot az összes hozzátartozó iratokkal áttette a kereskedelemügyi minisztériumhoz, mely valószínűleg már legközelebb ankétra hívja össze ez ügyben a mértékadó kereskedelmi és ipari szakköröket.

HIREK.

Tájékoztató.

Október 29. Oszti löverseny Nagybecskerekben.

November 12. Állatdíjazás Nagybecskerekben.

November 20. Közig. bizottság.

A gőzfürdő mindennap reggeli 6 órától délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére kedden és pénteken d. u. 6 1/2 óráig; ugyanazon napokon 8-tól 8-ig este urak részére is. A kád-fürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad.

— **Audiencia.** Ő felsége tegnap délelőtt általános kihallgatást adott, melyen megjelentek többek között Nákó Kálmán gróf v. b. t. t. és dr. Bossányi Béla, em utóbbi, hogy megköszönje a nemrégén adományozott kir. tanácsosi címet.

— **Személyi hír.** Rónay Jenő főispán tegnap este hivatalos ügyben Pancsovára utazott.

— **Oravicza—nagyzsámi h. é. vasut.** A kereskedelemügyi magy. kir. minisztériumban Mandy Lajos miniszeri tanácsos elnöklete alatt a napokban tartották meg az engedélyezési tárgyalást az Oraviczáról Nagy-Zsáma építendő helyi érdekű vasut ügyében. Az új vasut állomásai: Brostyán, Greovác, Mercaina, Varadia, Kakova, Komoristye, Lacunás és Mihálymajor. A pálya hossza 38 és fél kilométer. Az építési költség 1,650.000 frtra, vagyis kilométerenként 43.400 frtra van előirányozva.

— **Esküvő.** Adamovich János aljegyző a pancsovai törvényszéknél, e napokban vezette oltárhoz az ottani gk. templomban néhai Nadasky Dusan volt vizsgálóbírónak leányát, Melania kisasszonyt.

— **Az időjárás novemberben.** A szegedi meteorológus, akinek jóvendölésai sűrűbben beválnak, mint a Falbé, november hóra vonatkozó jóslata a következő: „A csomópontok igen változatosan mutatják november havát és pedig egészben véve. Az előre hirdetett világ vége ugyan nem fog bekövetkezni, mert annak bekövetkezése előtt több millió évvel megette az utolsó ember az utolsó fókát, de időjárásunk változó lesz és pedig nem a szép napok előnyére. Az a sok meteorraj, a melyekkel földünk pályája e hónapban találkozik, nagy befolyást fog légkörünkre gyakorolni. Legvalószínűbb, hogy a hideg korai novemberi tél felé tereli az időjárást, különösen 10. és 13-ika körül, amidőn a Leonid-raj szórja majd reánk hulló csillagainak záporát, amit különben aligha láthatunk, mert valószínűbb, hogy hópelyhek hullanak helyettük.”

— **Mentő-ügyi kongresszus.** Széll Kálmán miniszterelnök belügyminiszeri minőségében november hó 12-ikére a fővárosba, a mentőszolgálatnak vidéki központokon való szervezése tárgyában kongresszust hívott egybe.

— **Halálozás.** Dr. Wertheim Jakab beodrai körorvos, a torontálmegyei orvosi kar egyik általánosan tisztelt és becsült tagja, mint lapunknak telegrafálják, tegnap délután Budapesten elhunyt. Temetése vasárnap délelőtt megy végbe Székesfejervárról, a hol a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra. Legyen testének könnyű a föld.

— **Építőmesterek mozgalma.** Az iparos kongresszus alkalmából a Kolozsvárt időzött építőmesterek értekezletet tartottak, melyben beható vita után abban állapodtak meg, hogy közös érdekeik megvédése céljából a Magyar Építőmesterek Egyesületében tömörülnek. Az értekezlet felkérte az egyesület elnökségét, hogy a közszállításoknál az építőiparosokkal versenyző kontrárok és vállalkozók kapzsátságával szálljon szembe s úgy ez ügyben, valamint az építőiparról szóló külön törvény alkotása ügyében a kormánytól tegye meg a kezdeményező lépéseket és az ország építőiparosait kongresszusra hívja össze, a melynek napirendjére az említettek kivül más, szorosan az építőiparosok érdekét érintő kérdések tárgyalása tűzessék ki.

— **Az igazságügyi tisztviselők lakáspénze.** Plósz Sándor igazságügyminiszter elrendelte, hogy a tárcája alá tartozó összes tisztviselők a lakáspénzt ezentul negyedévenként kapják. Ezzel elkerülhető, hogy az eddig hónapokint kapott lakáspénz eldarabolódjék s más célokra fordítások.

— **Az újságkiadók országos szövetsége** vasárnap, október 29-én délelőtt 11 órakor Budapesten, az Othon írók és hírlapírók körének disztermében tartja meg első évi közgyűlést, melyen részt vesz lapunk részéről Mayer Rezső. A közgyűlés napirendje a következő:

1. Zilahi Simon elnöki megnyitója.
2. Az alapszabályok tárgyalása.
3. A számadások bemutatása.
4. Választás.
5. Indítványok.

A Magyar Újságkiadók országos szövetségének első évi bevétele 805 frt, kiadása 686 frt 30 kr. volt, a készpénze tehát 118 frt 52 kr. A szövetség kötelékébe eddig 51 fővárosi és 73 vidéki, tehát össz sen 124 lap kiadója lépett be, a kiket bizonyára követni fognak a tömörülésben a többiek is. A szövetségnek első — tagadhatatlanul fényes — sikere a pénzügyminiszternek az az elhatározása, hogy törvényjavaslatot nyújt be a képviselőházhoz a hirdetési bélyegilleték eltörlése tárgyában.

— **A n.-szt.-mihályi tűzvész.** Német-Szent-Mihályon — mint jelentették — tegnap nagy tűz pusztított. Rövid távirat jelezte csak, hogy a község lángokban áll és tüszoltó segítséget kérnek. A segítség jött is hamarosan. A tűz hírére Temesvárról a józsef- és gyárvárosi tüszoltóság a helyszínére ment, a hol addig már négy ház a melléképületekkel együtt lángokban állott. Késő este nagy nehezen elfojtották a tüzet, mely Nauert György istállójában ütött ki. A nagy szél egyszerre három házat borított lángba. Talán legett

volna az egész község, ha a temesvári tűzoltók a román-szt.-mihályiakkal, a kik fáradhatlanul hozták a vizet, emberfölötti módon nem dolgoztak volna. Egy száraz malom, a legexponáltabb pont, tizenötösör borult lángba, de csakhamar elfojtotta a tűzoltóság. Ha a malom kigyuladt volna, a nagy széljárás elhamvasztotta volna az amugy is szegény községet. Kárt szenvedtek a következők: Auer Ignác, a kinek háza, csüre, padlásán volt buzája, hat hizott sertése, összes szoba-butorzata és gazdasági berendezése, szóval mindene hamuvá égett s összesen 1500 frtnyi kárt szenvedett; elpusztult továbbá Szauszmann Domokos háza, csüre, széna- és szalma készlete, buza- és kukorica-termése, mintegy 2000 forint értékben; Kapche Péter háza, takarmánya, buza- és kukorica készlete, csikója, összes kára 1300 frt; Borstner Margit háza, gazdasági épülete, butorai, buzája, kukoricája, hizó disznója, összes kára 1200 frt, végre Nauert György istállója, sertése, szalmája és szénája, 300 forint becser-tékben. A tűz egy gyermek vigyázatlansága folytán keletkezett, a mennyiben Nauert György tíz éves fia kukoricát pattogatott az istállóban. A kicsapó lángok elhamvasztották az istállót és a tűz rohamosan terjedt a szélvészben. Biztosítva csupán az egyik károsult háza volt 3—400 frt erejéig.

— **A temesvári szabadelvű párt.** Temesvár-ról jelentik: Tegnap délután forma szerint is vége ment nálunk a nemzeti párt volt tagjainak belépése a szabadelvű pártba és ettől fogva Temesvár szab. kir. város területén nincsenek már pártok; a város egész polgársága egy pártba egyesült, hogy ezentul közös erővel, vállvetett buzgalommal szolgálja egy táborban a háza és a város érdekeit. A volt nemzeti párt nevében Blaskovics Ferenc országgyűlési képviselő és a szabadelvű párt régi tagjai nevében dr. Telbisz Károly kir. tanácsos, polgármester ünnepelesen és a párttagok osztatlan, élénk helyeslése közt kifejezést adtak a egyesülés felett érzett köz-örömmel mind a párt-értekezleten, mind az ezt követő lakomán, melyen számos pohárköszöntő ünnepelte az egyesült erővel való működést.

— **Kár a pályázati költségekről!** A magyar kir. államvasutaknál a kezelőnői állásokra régebbi folyamodások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ezen állások aránylag csekély számánál fogva a beállható szükséglet évekre fedezve van. Minthogy ugy a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, mint az államvasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számmal érkeznek, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben lévő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnői állásokra beérkező folyamodványok, minden érdemleges tárgyalás nélkül folyamodóknak egyszerűen visszaadassanak; ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további üresedések nyilvános pályázat útján töltsenek be. Ily körülmények közt bizonyára az illetők saját érdekében is áll, hogy az előre látható céltalan kérvényezés költségeitől és fáradságától magukat megkímélik.

— **Öntöző csatornák.** Egy, a magyar gazda közönség a közgazdasági szakemberek által régóta tárgyalt nagy fontosságú kérdés megoldását vette kezébe a földmívelésügyi miniszter. Mint értesülünk, a közérdekű öntöző csatornák létesítéséről szóló törvényjavaslat tervezet tárgyalása a folyó hó 27-ére a vezetésére bizott miniszteriumba nagyobb értekezletet hívott össze. A miniszter az érdekeltségek kezébe akarja adni a közérdekű csatornák létesítésének az ügyét, természetesen azonban, hogy a míg egyfelől biztosítja az állam felügyeleti jogát, másfelől kellő módon s formában biztosítja az állam támogatását is. Ugy lehet, hogy maga az állam vagy részvénytársaságok révén hamarabb meg lehetne egy-két csatornát csinálni s hamarabb láthatná a földmívelésügyi miniszter e nagy jelentőségű tervének a kivitelét, mégis helyes, hogy a pillanatnyi kedvező eredményért, az időleges sikerért nem mellőzi az érdekeltség autonómiájának a munkáját, mert igazán ma radandó ezen az uton fog teremthetni. A törvényjavaslat tervezete felől a szakkörök igen nagy elismeréssel nyilatkoznak, valószínű tehát, hogy a folyó hó 27-iki értekezlet lényegesebb módosításokat nem fog kívánni. A nagy jelentőségű javaslatot a földmívelésügyi miniszter még novemberben a képviselőház elé terjeszti.

— **Zsidó gimnázium.** Nagy feltűnést keltett annak idején az a hír, hogy Hercz Fülöp, durgadag lipót-szentmiklósi polgárnál halála után csak 2000 frtot találtak. Végre rájöttek, hogy készpénzt és értékpapírjait a kabátjába varrta, ahol meg is találták mind a 250.000 frtot a végrendelettel együtt, melyben örökösévé a zsidó hitközséget teszi. Ezt a végrendeletet az elhunyt felesége megtámadta, de most a kuria végérvényesen a hitközségnek ítélte oda, a mely elhatározta, hogy a pénzen állami segítséssel zsidó gimnáziumot fog létesíteni.

— **Pancsova város jövő évi költségvetése,** mint onnan írják, e napokban jelent meg nyomtatásban és a legközelebbi városi közgyűlésben fog tárgyalás alá kerülni. Közülük belőle a következő részeket: A kiadásokból a tisztviselői és szolgazemélyzet fizetéseire fordítatik 65,760 korona, közigazgatási költségekre 47,564 kor., gazdaságiakra 19,610 kor., adókra 21,603 kor. 90 fill., közbiztonsági kiadásokra 50,724 kor., közegészségügyiekre 5800 kor., kulturális célokra (tanintézetek stb.) 32,870 kor., gyámolítások és ösztöndíjakra 14,918 kor. 96 fill., rendkívüli kiadásokra 21,475 kor. 36 fill., összes kiadások tehát 486,552 kor. 22 fill. Bevétel lesz: a városi földek bérlete után 95,796 kor. 78 fill., városi jövedelmekből 48,222 kor., osztlékokból 172,029 kor. 84 fill., biztos rendkívüli bevétel lesz 163,077 kor. 86 fill., összesen 486,927 korona 78 fill. A deficit tehát kitesz 148,964 kor. 44 fill., melynek fedezésül 200,000 kor.-nyi egyenes állami adót véve alapul, a 75%-os kivetendő közs. pótdadó fog szolgálni.

— **Török József meghalt.** Török József budapesti gyógyszerész, kit specialitásai révén ismernek Európaszerte, tegnap Budapesten meghalt. Török József gyógyszerész korában 1848-ban, Párisba ment, hogy hivatásában magát kiképezze. Több évi ott tartózkodása alatt folytonos érintkezésben állt a magyar emigránsok előkelő alakjaival s ezen a révén baráti viszonyban állt Andrássy Gyula gróffal, Gorove Istvánnal, Bittó Istvánnal, Csernátorny Lajossal, Irányi Dániellel és másokkal. Az 50-ves évek derekán tért vissza Budapestre s megalapította Király utcai gyógyszer-tárát, a mely azóta annyira felvirágzott, hogy nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is mindenütt jó hírnévnek örvendett, 1861-től egész addig, míg betegsége tevékenységében megátolta, politikai, de főleg községi életünkben nagy szerepet játszott s az akkor még egyesített Terézváros választási küzdelmeiben döntő befolyása volt. Ő léptette fel 1861-ben az akkori kereskedelemügyi minisztert: Gorove Istvánt a Terézváros képviselőjelöltjének, a kit ez alkalommal meg is választottak; de 1869-ben már nem sikerült neki jelöltjének, Jókai Mórnak, a többséget megszerezni, míg aztán 1878-ban ismét az ő jelöltje, báró Podmaniczky Frigyes diadalmasodott ellenfelei: Radocza János és Helfy Ignáccal szemben. Az elhunyt hosszú évek során át egyik legbuzgóbb tagja volt a főváros törvényhatóságának, a melynek főleg közegészségügyi bizottságában fejtett ki nagy tevékenységet. A két évvel ezelőtt lefolyt községi választások alkalmával a polgárság Törököt, bár betegsége ekkor már ágyhoz segezte, beválasztotta régi érdemei elismerésül, mint virilitást, a törvényhatósági bizottságba. Nagy jótékonyágát nem csak barátai, hanem politikai ellenfelei is elismerték. Ravatalát, a mely Damjanich utcai házában van felállítva, özvegye ki hosszú betegsége alatt nemcsak önfeláldozó gondossággal ápolta, hanem üzetét is vezette és öt gyermeke veszi körül.

— **Féltékeny férj.** Az ostoba véletlen furcsa kis kellemetlenséget teremtett tegnap este egy féltékeny férj és egy fiatal ember között az A. utcában. A dolog nem egészen új keletű. Néhány nap óta egy csinos kis asszonykát feltűnő módon kíséretet egy fiatal ember a H. utcában. Az asszonynak nagyon terhére volt a fiatal ember erőszakoskodása, ki egyre a nyomába járt. Ezt meg is mondta tegnap délelben az urának az asszony és így elhatározta a férj, hogy meglesi a fiatal embert s ha ott fogja látni az asszony háta mögött, elpöföli. Hogy mint teszi meg, erről magának az asszonynak sem szólt, mert az üldöző rendszerint egész lakásáig követte az asszonyt. Tegnap este azonban hiába várta az asszony azt a fiatal embert a korzón, nem jelent meg. Arról gondolkodott ép, milyen szerencséje van neki, mert a férje valahol lesel. Kedik reá és így elkerülte a bajt. Nyugodtan ment hazafelé az asszony, de alig fordult meg az A. utcába egy nagy csattanást hall közvetlen a háta mögött.

— **Nesze te hitvány!** — ordította valaki. Az a valaki a férje volt, ki az A. utca torkolatánál várta feleségét. A felesége után egy fiatal ember jött, de nem a rendes toladó, egy teljesen ismeretlen fiatal ember, a kit szerencsétlensége vitt ép az asszony háta mögé, mert az ő utja is arra vezetett. Az asszony rémülve látta a kellemetlen tévedést és már megragadta az ártatlan fiatal embert a féltékeny férj, de az asszony közbelépésére elbocsátotta őt. Persze bocsánatot kért a pofozkodó féltékeny, de ezzel a fiatal ember nem elégedett meg és így a dolog ma valószínűleg lovagias uton nyer befejezést. Esetleg a járásbíróság előtt.

— **Zenekar a verseczi dalárdában.** A verseczi férfi-dalegyet, mely néhány év előtt városunkban is vendégszerepelt szép sikerrel, saját kebelében zenekart létesített. Az új zenekar e napokban lépett először nyilvánosság elé és az előadott klasszikus darabokkal a verseczi közönséget zajos tetszésnyilvánításokra ragadta. Az előadott darabok között különösen tetszett Wosahló karmester indulója. Verseczen nagy reményeket fűznek ez új együlethez, mely hivatva lesz a városnak egy társadalmi mint zenei életét fejleszteni és ápolni.

— **Lóverseny.** A nagybecskereki őszi lóverseny alkalmából a rendőrség a következőképpen állapította meg bérkocsivitelidíjjakat:

Egyes fogat ki, vagy be 80 kr.
Kettős fogat ki, vagy be 1 frt 20 kr.
Egyes fogat egész napra 5 frt. —
Kettős fogat egész napra 7 frt. —

— **Egy pancsovai egyesület a Petőfi-háznak.** Mint Pancsováról írják, az ottani Gromon Dezső-egyesület 17 frtot gyűjtött a létesítendő Petőfi ház számára és ezen összeget átszolgáltatta a város tanácsának, hogy az rendeltetési helyére juttassa.

— **Gyártöz Perjámoson.** Perjámoson kedden délután leégett a kalapkup-gyár fedele és mivel szélsőend volt, a tüzet könnyen lokalizálták. A gépekben és az árucikkokban nem esett kár. A kárt 4—5000 frtra becsülik. A gyárral kapcsolatos gőzmalom sértetlen maradt. A gyárban akadálytalanul folyik a munka.

— **Sztrájkoló varróleányok.** Van az osztrák császárvárosnak egy specialitása, a mely a pártját ritkítja egész Európában. Nem a Ringstrasse, nem a képtárai, még csak nem is a híres István-templom. Bécs specialitása a szép varróleány. A ki csak egyszer is volt Bécsben, ismeri őket, a Graben és a Ring bájós gyermekeit, akik ha munka után csoportosan hazafelé mennek, oly ennyivalán tudják megélnikíteni a császárváros egyhangu unalmasságát. Most pedig az a távirat érkezik Bécsből, hogy a varróleányok — sztrájkolnak. Nem a rendes fizetésük emelését kérik, hanem azt követelik, hogy a többlet óráikat külön megfizessék. Csak a híres Drecoll-cégnél háromszáz varróleány sztrájkol, Ungarnál is vannak körülbelül százhatvan, a kik beszüntették a munkát. Az elégedetlen varrónők ma reggel nagy tüntető-sétát rendeztek a Kohlmarkton. Boldog bécsiek, még ebben is jobban járnak, mint mi. Nálunk csak a szocialisták sétálnak.

Szinészet.

Színházi műsor.

Ok. 28. Bibliás asszony, kitűnő új operette. (Bérletszűnet.)
„ 29. Sulamith, új keleti opera. (Bérletszűnet.)
„ 30. Bibliás asszony, új operett. (Bérlet 20. szám.)

— **Henschel fuvaros.** Aki nagy lélektani igazságokat vagy érdekes szociális fejtegetéseket keres Hauptmannnak e nagy feltűnést keltett drámájában, az csalódva fogja elhagyni a színházat, de aki beéri azzal, hogy a zseniális szerző érdekesen és jellemzően megirt egy szleziai paraszttörténetet, annak el kell ismernie, hogy Hauptmann jól figyelte meg az életet, hogy alakjai nem színpadi bábok, hanem husból és vérből való emberek. A cselekménye nem nagy és nem is egészen új. Az özvegy ember, ki a felesége halála után elveszi a cselédjét, — ki ne találkozott volna vele számtalanszor? Az asszony persze hálából megcsalja, még pedig egy pincérral s a felszarvazott férj, így szakított az lenni, csak akkor jön rá az asszony becstelenségére, mikor már mindenki beszél róla a korcsmában. Itt tör ki a Henschel fuvaros vad természete s ez a korcsmai jelenet talán a darabnak legjellegzetesebb, legtermészetesebb része. A megtört ember ekkor látja be, hogy áldozata lett egy számító leány furfangjának és önkézevel oltja ki életét.

Somogyiék előadása ezuttal is magas nivón állott. Peterdy Sándor bárhol eljátszhatná a Henschelt. Örvendve látjuk, hogy ez a széptehetségű művész napról-napra halad, felfogása mind érettebb, alakító képessége mind meggyőzőbb lesz. Kitűnő alakítását nyílt színen is megtapsolták, sajnos nem sokan, pedig Peterdynek jutalomjátéka volt s így kiválóan érdeklődött nemcsak a közönség kvalitása, de a száma iránt is. A ravasz Hannet Angyal Ilka személyesítette. Az ő rokonszenves egyénisége csak nehezen illeszkedett ebbe az eltaszító szerepbe, de amennyit lehetett — bár úgy láttuk, hogy nem szívesen — elkövetett, hogy érvényre juttassa ezt az undok női karaktert Kovács Mariska nagy hatással adta az első feleség rövid szerepét. A haldoklási jelenete után Peterdyvel együtt zajosan hívták a lámpák elé. Kitűnő volt Bognár a Siebenhaar szerepében, ki a modern darabok elkerülhetetlen bölcsét képviseli. Erdélyi Miklós pompásan találta el a hetyke pincér hangját. H. Körösi Juici könnyed gráciával és pikantiával játszotta

a felvilágosodott Franciskát. Szilágyi mint Welmerskirch, Arday Attila mint Hafe, Hunyady mint Ferkó arattak tetszést. A közönség vegyes érzelmekkel fogadta a darabot. Egyik része nagy érdeklődéssel nézte a törölmetszetti szilésiai alakokat, a másik csendesen átlépett Morfeus birodalmába. Es utóbbi volt a kisebbség.

Szinész-egyesület. (3. nap) Az országos színész kongresszus tegnap folytatta tanácskozásait, melyek főleg az alapszabályok megalkotása körül forogtak. Az ülés legérdekesebb tárgya Sziklay Kornél következő indítványa volt: Mondja ki a közgyűlés, hogy azon tag, aki igazolni tudja, hogy szerződést nem kap, az működhet ott, a hol tisztességgel megélhet. A közgyűlés 25 szavazattal 11 ellenében elfogadta az indítványt. A közgyűlés után értekezlet alakult a közgyűlés tagjai. Márkus előadja, hogy a pozsonyi színügyi bizottság kimondta, hogy mozgalmat indít az iránt, hogy a pozsonyi színházat kivegye a színész-egyesület hatósága alól és mint önálló színház fogja a maga ügyeit elintézni. Határozati javaslatot terjeszt elő, mely szerint a színészegyesület tiltakozik a pozsonyi színházi bizottság azon tendenciája ellen, hogy a pozsonyi színház magyar és német előadásokat tartson egyesületi tagokkal. Mondja ki az értekezlet, hogy oly egyesületi tag, aki a kivált színházhoz szerződik, az örökre kizáratik az egyesületből. Mondja ki az értekezlet továbbá, hogy a belügyminiszterhez felterjesztés intézkedés ezen gyalázat megakadályozása tárgyában és mondja ki az értekezlet, hogy a tanácsot megbizsa, hogy küldöttséget menessen a miniszterhez a pozsonyi mozgalom meggátolása tárgyában. Az értekezlet lelkesedéssel egyhangulag vita nélkül elfogadta a határozati javaslatot.

TÖRVÉNYSZÉK.

Családi dráma a faluvégen.

— A Torontál tudósítójától. —

Ma fejezte be a nagybecskereki királyi törvényszék a szerencsétlen Manyu Petru gyilkosságának tárgyalását s mikor e sorokat írjuk, az ítéletet még nem hozták meg. A hatalmas koncepciójú vádbeszéd s a nagybecskereki ügyvédi kar legjelesebb tagjai beszédének hatása alatt áll még a közönség, akik teljesen elemére bontogatták s kellő világításba helyezték minden oldalról az ügy szövevényeit, rejtélyeit.

A pszichologus előtt azonban örökké rejtély marad, hogy miért kellett Manyu Péternek meghalnia, hiszen ha nem jött rá az asszony rosszasságaira házasságuk első éveiben, még kevésbé jött volna később.

Szenvedély? Ösztön? Mindmennyi hatásos szavaknak bizonyultak a tárgyalás folyamán s úgy dr. Chudovszky Géza királyi ügyész, mint dr. Eibeschtz Miksa remekül kifejtették állításuk lélektani igazságát. Legvalószínűbb azonban dr. Kardos véleménye. Hiszen az asszony maga is beismeri, hogy a szerelmi viszony vége felé már nem szerette úgy Csebzánt, mint az elején — s mégis a felesége akart lenni. Hol itt logika? Igen, a felesége akart lenni — nem Csebzánnak, a szerelmes embernek, hanem Csebzánnak, a falu bírójelöltjének. Micsoda emelkedés lett volna ez egyszerre az egyszerű muzsikusz cigányasszony életében.

S ha ezen az uton indul el a kutató, talán hamarabb célhoz jut, mert az emberi hiúság legyőzi az összes jóindulatokat s képes csatára kelni bármivel, csak-hogy érvényesüljön.

Érdekes momentuma volt a mai tárgyalásnak még az ügyész beszéde, a melynek végén idegizgató csendben hangzott el ez a szó:

— Halál!

A törvényszék kicsiny tárgyalóterme régen hallotta ezt a kifejezést, rég került ide egy emberi mivoltából anyira kivetkőzött egyén, mint most. S hogy elhangzott, még nagyobb lett a csend, de a sziveken keresztül vonaglott egy különös érzés, a mely megdöbönt mindenkit, ha emberletről van szó.

A törvényszék tegnap egész délután folytatta a tanuk kihallgatását, akik lényegesen hozzájárultak az ügy tisztázásához.

Ennek a kihallgatásnak eredménye a következő:

A tanuk.

Ispász Nikola, Manyuné Persza testvére, szerint Persza jól élt az urával, de szeretőt is tartott a mellett. Ezek díszes orába tartozott Csebzán Lázár is. Arról azonban, hogy az asszony Csebzán lakására költözzék, — nem volt szó. Epen így vall Ispász Jován, ki szintén testvére a szerelmes asszonynak.

Manyu Julianna (a meggyilkolt anyja), azt adja elő, hogy a házaspár jól élt és nem igen veszekedett. Tud azonban arról, hogy az asszonynak sok szeretője volt. A gyilkosságról először Persza értesítette, aki sirva rohant hozzá s úgy mondta el, hogy agyonütötték az urát. Manyu Julianna emleget folytatólag egy mérgezési kísérletet is; ekkor Persza ezzel egészíti ki előbbi vallomását:

— Csebzán Lázár egyszer mérget is adott, hogy mérgezzem meg az uramat. Ezt eddig elfelejtettem említeni.

Parczan Mojsze a kérdéses éjjelen két embert látott a legelőn a kut irányában, a kikről nem tudja, hogy kik voltak. Manyunéval hat év előtt neki is viszonya volt. Hallott Csebzán viszonyáról is, továbbá arról, hogy össze akart állani, de a férfi anyja nem engedte azt meg.

Macedolyán Paraszkéva tud róla, hogy Lupu Mojsze naponta többször is járt Manyunéhoz (valószínűleg akkor beszéltek meg a gyilkosságot).

Bozsai Szvetozár bíró vallomásának legérdekesebb része, hogy a vizsgálat alkalmával Csibu maga mutatta meg a helyet, a hol a gyilkosság történt és általában bámulatos tájékozottságot tanúsított a gyilkosság részleteinek elmondásánál is.

Zsebelyán tanu Csibu Trajka gazdája, meg volt elégedve a legényével. A gyilkosság estéjén Trajka gyertyagyújtáskor ment haza és 9 óra felé lefeküdt az istállóban, vagy az udvaron. Biztosan nem tudja hol. Hogy elment-e azután hazulról, arról sincs tudomása.

Zsebelyán Ikonja, az előbbinek hajadon lánya szerint Lupu és Csibu nem barátkoztak, szerinte Csibu a vizsgálatot megelőzőleg a faluban azt a nyilatkozatot tette, hogy ő tudja, ki a gyilkos. Mikor kezdősködni kezdtek tőle, azt felelte, hogy nem mondhatja meg. Egyébként sem tud az esetről más, mint ő, a gyilkos, Persza, meg az Uristen.

Bogdán Andria együtt járt az utcán a kérdéses estén Csibuvál. Utközben találkoztak Lupuvál, aki félrehívta Csibut s bizalmas beszélgetésbe kezdett vele.

Csebzán Jozsim, Lázár atyja, igénybe veszi törvényadta jogát és megtagadja a vallomást. Mielőtt a bizonyítási eljárás befejezését nyerne, dr. Demkó Endre (Csebzán Lázár védője) kéri öv. Gyulvezán Márta kihallgatását, a kinek Csebzán Lázár házasságát ígért. Az asszony felvilágosítást adhatna arról, hogy hol töltötte Csebzán pünkösd éjjelét s főleg arra nézve nyilatkozhatna, hogy nem apja által kényszerítve, hanem önként vette őt magához s vele már házasságot is kötött volna, ha időközben el nem fogják.

Az asszony, a kinek kihallgatását el is rendeli a törvényszék, nem hallott róla, hogy Csebzánnak viszonya lett volna Perszával. Pünkösd hétfőjén Csebzán együtt volt vele a táncon, azután esti 7 óra táján hazamentek, megvacsoráltak és lefeküdtek. Hazulról egy lépést sem mozdult el egész éjjel.

Dr. Chudovszky Géza királyi ügyész kérdésére elmondja Manyu Petruné, hogy Csebzán Lázár már házasságuk második évében felajánlta a szerelmi viszonyt, ami létre is jött köztük. Másrészt azt mondja, hogy Lázár nem szerette Gyulvezán Mártát. Ha el kellene vennem, említette egyszer, fölakasztanám magam.

Dr. Kardos: Szerette-e maga tulajdonképpen Csebzán Lázárt?

Manyuné: Azelőtt szerettem, de mikor naponta háromszor is kezdett hozzám járni, meguntam.

Dr. Eibeschtz: Ha hat évig élt Csebzánnal szerelmi viszonyban, miképpen terhelheti ilyen súlyosan?

Manyuné: Ő is börtönbe juttatott a szerelmével.

A vádbeszéd.

Ma délelőtt került a sor a vád és védbeszédekre.

Dr. Chudovszky Géza királyi ügyésznek ezuttal volt először alkalma kiváló szónoki tehetsége bemutatására. Mélységes lélektani indokokból indul ki, azután összeveti a cselekményeket a körülményekkel és helyzetekkel s

igy akarja a valóságot a maga eredetiségében bemutatni.

A bűnös cselekmények kuforrását, ugymond, a szenvedélyek és indulatok képezik. Ezekben pillantható meg a bűncselekmény lényeges alkateleme: az ennek elkövetésére közrehatott erkölcsi indicium s az ebből fejlődött szándék. Kutatnunk kell a büntett indokát s az adja meg hű képét a tettes lelki életének, egyben elénk tárja a cselekményt, mint a tettes szándékának gondosan megérlelt gyümölcsét.

Fokozott súlylál nehezedik szőlóra a feladat, nemcsak a vádbeli cselekmény főbenjáró voltánál fogva, hanem főleg azért, mert a vádlottaknál a büntettre hajló ösztön csodálatos alakulásban jelentkezik s borzalmassá teszi a szenvedélyeket és indulatokat.

Kérdi, hogy mi sodorta Manyu Péternét a bűn örvényébe? S megadja rögtön rá a feleletet: a szív és a lélek elhatározásának két leghatalmasabb rugója, a gyűlölet és érzéki vágy. Meggyölölte férjét, ki 18 éven át valósággal tenyerén hordozta, mert nem vallhatta szeretőjét Csebzán Lázárt, Isten és ember előtt a magáénak. S hogy ezt elérje, bérnyilkosokkal szövetkezett. E bűnös asszonyba szállt gonosz szellem nem ismert határt s készséges követőre talált Csebzánban, a kivel megállapítják a jelszót: Meg kell ölni a hitvest.

Csebzán azonban tekintélyes ember, bírójelölt, neki nem szabad bajba jutni, ő csak a pénzt adja a szeretőnek, aki áldozatul ejt még két gyereket is.

Ravasz számítással Lupu Mojszéra veti szemét, mert tudja, hogy a halál csiráját hordja magában s ha gyorsan végez, a sir takarja majd a végzetes titkot. Lupu bűnrehajló lelkében pedig gyökeret ver az anyagi haszonszerzés Háza, pénzt, kiházásitást ígér neki Manyuné s hogy tudna ellentállani ennyi csábításnak egy földhöz ragadt szegény gyerek?

Lassan, de higgadtan megérlelte benne az ölés gondolatát, fogékonyá tette a tervbe veti cselekmény elkövetésére s végre unszolás, rábeszélés mellett megérlelte benne az elhatározást.

Ezek után még csak a siker biztosítása maradt hátra. Manyu Petru erős ember, meg kellett hát Csibu Trejkát is szerezeni. De van a szövetségnek egy mellékalakja is: Ispász Florea, Persza sógornője, a kinek házában megbeszélhetik a tervet s aki a rokoni kötelék és vagyoni előnyök folytán mindenre kész

Elmondja ezután az ügyész a vádbeli cselekményeket s festi Manyuné ravaszágát, aki eleinte Kirity Lyubára fogja a gyilkosságot, később azonban magába száll és augusztus 3 án önként jelentkezik a vizsgálóbírónál hűséges vallomásra. Beszél Lupu Mojszáról, aki a sir szélén áll s teljesen őszinte vallomást tesz Csiburól szólva kifejti, hogy ennek Lupu volt az átka s ez döntötte veszedelmebe. Csebzán szándéka is komoly volt, hiszen szülei ellenezték szerelmi frigyét Manyunéval s ezért kellett a férjét eltenni láb alól.

Részletesen fejtegeti a vádlottak bűnösségét, majd áttér a szándék előre való megfontoltságának bizonyítására s végre a következő vádindítványt terjeszti elő:

A felbújtó Manyu Petruné; őszelte ki a gyilkosságot s ő birta rá annak elkövetésére Lupu Mojszét és Csibu Trajkát. Az utóbbiak követték el közösen és együttesen a gyilkosságot, tehát ők a tettestársak ezek a btk. 278. §-ába ütköző szándékos emberölés büntetésében bűnösök. Manyunéra halált kér az ügyész, a gyilkosok a megfelelő §-szerint büntetendők. Csebzán Lázár és Ispász Florea cselekedete a 69. §. 1. és 2. pontjai szerint minősül.

A védelem.

Ezután a védőkre került a sor.

Dr. Stassik Ferenc, Lupu Mojsze védője helyesli azon lélektani indokokat, melyek a kösvádó szerint Manyu Perszát a tett elkövetésére ösztökélték, de ezen indokokban egyuttal benne van Lupu védelme is. Felhossa műveletlenségét, az

asszony kényszerítő fenyegetését, melyek ható eszközök voltak Lupu lelkére. Azt az elhatározást, mely megszületett benne, tudóvésztes állapotára vezeti vissza, a melyben benne rejlik a befolyásolhatóság. Ilyen állapotnál nincs meg az akarati erő az emberben, folytonos nála a habozás, mint amilyen Lupunál is volt, aki március óta kitűzött önmagával. Eseteket hoz fel a mikor eskóiban, szivbajban levőket mentettek tel. Nem akarja ezzel védenie ártatlanságát hangoztatni, csak azt szándékozik kifejezni, hogy Lupu nem méltó olyan nagy büntetésre, mint azt a közbíró kérte. Beszél az előre megfontolásról, a melynek folytonosnak kell lenni a megfogalmazástól kezdve a végrehajtásig. Oda lelki nyugalom kell s nem habozás, szünetelés. Lupu vallomásánál el kell fogadni, hogy igazat beszélt. Szóló védői tisztében tehát csak arra szorítkozhatik, hogy Lupu nem a 278. §-ba ütköző gyilkosság, hanem a 279. §-ba ütköző szándékos emberölés vétsége miatt büntetessék.

Dr. Billitz Béla, Csibu Trajka védője, nem mint védő, hanem mint ember szándékozik az ügygel foglalkozni, mert meggyőződött róla, hogy Csibu ártatlan. Fejtegeti a legény három rendbeli kihallgatásának történetét, melyek nem egyeznek meg mindenben egymással. Ennek okát a bíró vallomásában véli fölfedezni, aki azt mondja hogy Csibu a csendőrségtől került a vizsgálóbíró elé, a mikor beismerő vallomást tett. Egyéb-ként első és a törvényszék előtti kihallgatásánál ártatlanságát hangoztatta. Ezért a második vallomása jogilag nem létezőnek tekintendő, mert kényszerre tette. Hangoztatja, hogy Lupu vallomására mit sem lehet adni, mert a legény először is rosszakaratu, rovtott multu, azonfelül beteg, aki mást is magával akar rántani a bajba. Fejtegeti a gyilkossággal vádolt két legény szavait s azt kérdi, hogy miért kell éppen Lupu vallomásának hitelt adni? Parczán Mojsze, ki két legényt látott a kut körül, maga sem mond határozott véleményét s így nem lehet elfogadni, hogy a vádlottak oládkodtak ott. Attér arra, hogy ki van zárva a lehetőség, hogy Csibu részt vett volna a gyilkosságban, mert az elvetemültség valamennyi lépcsőjén keresztül kellett volna mennie. Gyilkos nem lesz egyszerre egy 19 éves fiu, aki folyton tisztességes ember volt. Abban az esetben azonban, ha a törvényszék bűnösnek találná, kéri, hogy szándékos emberölésért ítélje el.

Dr. Demkó Endre (Csebzán Lázár védője) azzal kezdi beszédét, hogy elméletek és következtetések alapján emeltetett a vád. Ezekre lehet fölmentő ítéletet alkalmazni, de marasztalót nem. Szerinte Manyu Persza csak bosszúból vallott Csebzán Lázárra, mert az más asszonyra vetette a szemét s azt akarta feleségül venni. Nincs bizonyítva, hogy Csebzán pénzt adott volna a gyilkosságra. Nem mondja ezt senki; sem a vádlottak sem a tanúk közül. Ezzel szemben be van bizonyítva, hogy az asszony pénzért árulta szerelmét. Már pedig ilyen nőt nem visz senki a szülői házba, mert folytathatja vele amugy is a viszonyt, annélkül, hogy férjét agyon kellene érette ütni. Az egyetlen adat, a mely a gyanúnak némi árnyékát veti Csebzánra Manyu Persza vallomása, amelyet ezenkívül egy szó sem támogat. Már pedig egy minden ízében romlott asszonynak kezdetben mellőzött szerelme folytán bosszút lihegő szava, most már a végső pillanatban az életöztön által odafordítva, hogy ez által saját nyomorult életéért dobja áldozatul régi szeretőjét: — ez a törvényszék előtt hitelre nem találhat. Ha Manyu Persza annyira szerette Csebzánt, hogy érte a legborzasztóbbra tudta magát elhatározni, akkor ma is, élete árán is védelmezné szeretőjét és éppen ez mutatja, hogy őket soha mélyebb érzés össze nem kötötte. Kéri a fölmentést.

Dr. Eibeschitz Miksa, Manyu Persza védője, szintén azindító okok fejtegetésével kezdi beszédét. Durva, állatias ösztönnek nevezi azt a szerelmet, a mely Perszát Csebzánhoz kötötte. A gyilkosság vádjá ellen érvelve kérdi, hogy lehet-e nyugodt, előre megfontolt szándék egy olyan nőnél, a kiben érzéki vágyak tombolnak?

Nem szenvedélyek, hanem ösztönök hozták létre ezt a bűnös cselekményt, a mely ösztönöket vádlottnál az értelmiség ereje nem fékezte. Rátér Lupu Mojszera, a kiről mindenki azt hiszi, hogy igazat beszél, mert a sir szélén áll s kérdi, hogy miért nem adnak hitelt Manyu Persza szavainak is, aki Csebzán Lázárt nevezi meg felbujtónak, illetve annak, a kitől a gyilkosság eszméje eredt. A bizonyítékok mérlegelése után nem találja teljesen beigazoltnak a vádat és a halálbüntetés mellőzését kéri.

Dr. Kardos Samu, (Izspász Flórea védője) sorra veszi azokat a vádakot, a melyek védenice ellen elhangzottak s bizonyítani igyekeznek, hogy azok éppen semmi alappal sem bírnak. Nem látja igazolva azokat a tárgyi momentumokat, a melyek megállapítanák a bűnösséget. Keresi az indokokat, a melyekből megtudhatná, miért vallottak a terheltek Izspász Flórea ellen, de nem akad rájuk. Hivatkozik a btk. 69. §-ának 2-ik bekezdésére, melynek értelmében mint bűnségéd csak az büntethető, a kiben megérlelődött a szándék a segítségre. Minthogy pedig ez itt nem torog fenn, kéri védenice fölmentését. Végül néhány szót akar még mondani. Ugy érzi magát, mint a színész, a ki a végzést mondja el a morállal. Költői szavakban összegezi az egész történetet s kutatja, hogy tulajdonképpen miért ölték meg Manyut? Szerinte sem a szenvedély, sem az ösztön, hanem a nagyravágyás ördöge támadt fel az asszonyban, a ki felesége akart lenni Csebzán Lázárnak, a bírójelöltnek.

Az ügyész replikájával ért véget a tárgyalás. Az ítéletet ma este 1/6 órakor hirdeti ki a törvényszék.

TÁVIRATOK.

Stefánia főhercegnő.

Budapest, okt. 27. (A „Torontál“ ered. távirata.) Egy bécsi lap jelentése szerint Stefánia főhercegnő lakodalma legkésőbb novemberben, még pedig mindenesetre 25 ike előtt lesz meg.

Az ünneplő Bácska.

Zombor, okt. 27. (A „Torontál“ ered. táv.) Főispánunk báró Vojnich István hosszú betegségéből felépülve ma elnökölt először a megyei közgyűlésen, amelyre szokatlan nagy számban jelentek meg a törvényhatóság tagjai. Ma ünnepezték azonkívül Karácsony Gyula a vármegye alispánjának 30 éves hivataloskodásának jubileumát. A jubiláns alispánt fényes ünnepségekkel vették körül. A vármegye tisztikara remek művü ezüst thea és kávé szervizzel lepte meg. Tiszteletére déli egy órakor négyszáz terítékü disztribúciót rendeztek a „Vadász kürt“ helyiségeiben, melyen Gromon Dezső államtitkár és báró Vojnich István közt ült az ősz közhivatalnok az asztalfőn. A vármegyei tisztikar nevében Vojnich István főjegyző üdvözölte Karácsony Gyulát, akinek harmincéves hivataloskodása alatti időre esik a vármegye kulturális életének és anyagi jólétének fellendülése. Az általános tiszteletben álló férfit, ki 1869 óta szolgálja Bácsországot és 1897-ben a király a III. osztályu vaskorona rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Rablótámadás egy polgármesterné ellen.

Lugos, okt. 27. (A „Torontál“ ered. táv.) Tegnap olyan rablótámadás történt a város közepén, aminő ezelőtt ötven évvel volt divatos. Marsovszky lugosi polgármester házába éjjel bekopogott egy ember, azzal, hogy expressz levelet hoz. A polgármesterné gyanútlanul ajtót nyitott, mire az idegen revolvert rántott elő, a megrémült asszony mellének szegeszte és azt mondta:

— Pénzt vagy életet!

A polgármesterné ijedtében kéznél levő minden pénzt odaadta a rablónak, aki hirtelen eltűnt. Még nem sikerült nyomára akadni.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. október 27.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilóg.	100 kilogr. ára		kilóg.	100 kilogr. ára		
		frtől	frtíg		frtől	frtíg	
Bánsági	ó	76	8.10	8.20	80	8.40	8.55
Tiszavidéki	„	76	8.05	8.15	80	8.50	8.55
Pestvidéki	„	76	8.10	8.15	80	8.45	8.50
Bácskai	„	76	8.35	8.40	80	0.—	0.—

Reze	uj	elsőrendű	kilóg.		
			70—72	6.55	6.65
„	„	másodrendű	—	6.40	6.50
Árpa	„	takarmány	60—62	6.—	6.20
„	„	égetni való	62—64	5.70	5.90
„	„	sörfőzésre való	64—66	6.60	7.—
Zab	„	—	89—41	5.85	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	5.10	5.30
„	„	másnemű	—	0.—	0.—

Határidő-üzlet.

Budapest, okt. 27. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Buzában a kínálat mérsékelte, vételkedv korlátozva.

Köttetett:

Buza októberre	8.50—	8.51
Rozs áprilisra	6.85—	6.86
Zab áprilisra	5.29—	5.30
Tengeri 1900 májusra	5.15—	5.16

VASUT-ÜGYEK.

82907. szám. I.

Magyar királyi államvasutak.
Bpest balparti üzletvezetőség.

Pályázati hirdetmény.

A vonalainkon 1900. évben, esetleg a következő 1901. és 1902. évben szükségelendő különféle pályafentartási fák szállítását biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az ajánlatok folyó évi november hó 10-éig az üzletvezetőségünkönél (Teréz-körút 62. sz. I. em. 5.), a bánatpénz pedig ugyanott a gyűjtő pénztárnál folyó évi november hó 9-éig teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nemkülönben a megközelítőleg szükséges mennyiségekről szerkesztett jegyzékek s ajánlati űrlapok, általános osztályunkban (Teréz-körút 62. sz. I. em. 8. sz. alatt), valamint az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők s ugyanott megszereshetők.

Budapest, 1899. október havában.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

13.581/99. számhoz.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig a távirat papir szalagból felmerülő tényleges szükségletnek szállítását biztosítani kívánván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező cikket előtűntető jegyzék, mely egyszerűsített ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési (A. V.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. szám II. emelet 13. ajtó szám) kapható.

A szabályszerűen kiállított ivekint egy koronás magy. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb folyó évi október hó 31-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők és a boríték ezen külcimmel látandó el.

„Ajánlat 136.581/99. számhoz.“

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségű minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlt anyag értékének 5% legkésőbb folyó évi október hó 30-ikán déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módok betartása mellett állíttatnak ki, végre azok, melyek után nem tették le az előírt bánatpénz, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1899. évi szeptember havában.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Nyiltér.?)

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi
alkálikus természetes
savanyuvíz

MINT NYÁLKA OLDÓ SZER

ugy magában mint meleg tejjel vegyítve
KÖHÖGÉSNÉL, REKEDTSÉGNÉL

TÜDŐHURUTNÁL stb.

legjobb gyógy sikerrel ajánlatik.
**NEHÉZEN EMÉSZTŐ, GYOMOR-
HURUTNÁL KITÜNŐ HATASA
VAN!** 554-10.10

**FŐRAKTÁR:
ARMBRUSTER JÓZSEF** czégnél.

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekről.

Érvényes 1899. november hó 1-től.

Érkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Zombolyáról: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.

Pancsováról: este 6 óra 09 p.
(Antalfalva, Számos, Szécsányon át) d. e.
11 óra 45 p.

Antalfalváról: reggel 7 óra 21 p.

Temesvárról: délelőtt 11 óra 45 p.; este 6 óra 37 p.;
éjjel 9 óra 46 p.

Verseczről: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.

Alibunárról: éjjel 9 óra 49 p.

Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra
20 p.; este 6 óra 45 p.

Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) reggel 6 óra 24 p.
(csak minden kedden, pénteken és
vasárnap).

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarra:

Budapest-Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; dél-
után 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Zombolyára: éjjel 3 órakor; délután 5 óra 30 p.

Pancsovára: reggel 8 óra 07 p.
(Szécsány, Számos és Antalfalván át) éjjel
3 órakor.

Antalfalvára: este 6 óra 40 p.

Temesvárra: éjjel 3 órakor; délelőtt 9 óra 31 p.; dél-
után 5 óra 30 p.

Verseczre: reggel 5 óra 59 p.; délután 5 óra 30 p.

Alibunárra: reggel 5 óra 59 p.

Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 10 óra
36 p.; este 6 óra 03 p.

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarról:

Nagy-Kikinda-Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; dél-
előtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

VASUT-ÜGYEK.

11843. szám. 1899. Torontáli h. é. vasutak.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott üzemeltetésű Pancsova állomásán levő vasuti vendéglőjét bérbeadni óhajtván, ennek bérbeadására ezennel pályázatot hirdet.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy 50 kros bélyeggel ellátott ajánlataikat legkésőbb folyó évi november hó 25-én déli 12 óráig alulírott üzemeltetésűhöz „Ajánlat 11343/99. számhoz” megjelöléssel nyújtsák be.

Az ajánlatban világosan kiteendő, hogy pályázó a torontáli h. é. vasutaknál érvényben levő általános és idevonatkozó különleges feltételeket, melyek alulírott üzemeltetésűhöz forgalmi osztályánál a hivatalos órák tartama alatt megtudhatók, ismeri és elfogadja.

Itt megjegyeztetik még, hogy a fentemlített vendéglő bérbeadásánál a szükséges vendéglői butorok és berendezések a torontáli h. é. vasutak részéről bocsájtának bérlőnek rendelkezésére.

A bérleti díj 400 koronában állapítottat meg.

Bérlő köteles az elvállalt kötelesek be-tartásának biztosításul 400 koronát készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapi-robban letenni.

A torontáli h. é. vasutak üzemeltetésűhöz fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhasson.

Nagy-Becskerek, 1899. évi október hó 13-án.

(124) A z üzemeltetésűhöz.

144.765/99. szám. M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

(Pirszén (Coaks) szállítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1900. évi január hó 1-től számítandólag egy, illetőleg három éven át évenként mintegy 600 tonna vontatási és 280 tonna műhelyi célokra szolgáló kocka pirszén és 250 tonna műhelyi célokra szolgáló da-rabos pirszén

szükségletét biztosítani óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok az 1899. évi november hó 18 ig betérjesztendők, a bántapénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, úgy szintén az általános szállítási feltételek, a magy. kir. államvasutak anyag- és leltár-be-szerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73 szám II. emelet 43. ajtó), valamint minden üzletvezetésnél megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes befizetése mellett a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatvány-táránál posta útján is megrendelhetők, megjegyzvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való beküldése esetén 20 fillér posta költség is beküldendő.

Budapest, 1899 október hóban.

Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Hirdetések.

9794. B. v. k. szám 1899. 949-2.1

Pályázati hirdetmény.

A z ichyfalva községben meg-türült s évi 500 frttal díjazott **segédjegyzői állásra** pályázatot nyitok s felhivom mind-azokat, kik eme állást elnyerni óhajtják, hogy jegyzői képesítésüket és eddigi mű-ködésüket feltüntető bizonylataikat hozzám **folyó évi november hó 7-ig** adják be, mivel a később beérkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

Bánlakon, 1899. évi október hó 19-én.

Hauser,
főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

A felsőbb egyházi hatóság határo-zata alapján ezennel közhírré tétetik, hogy **Vojlovi cza, Pancsova** mellett fekvő gör. kel. szerb-zárdának „Vodicza”, „Rél” és or-szágunon lévő ingatlanai a zárdai épület-ben f. é. november hó 2-án délelőtti 9 órakor fognak nyilvános árverés útján **három évre bérbe adatni.**

Ugyanakkor fog szintén nyilvános árverés útján örökre eladatni a zárdá összes fundus instruktusa is.

Közelebbi árverési feltételek meg-tekintethetők bármikor a zárdafőnökség irodá-jában.

Vojlovicza zárdá, (Pancsova mel-lett) 1899. évi október hó 25-én.

958-1.1 **Zárdafőnökség.**

**A helybeli városi
kamarális korcsma
azonnal bérbeadandó.**

Bövebbet

**Klein Izidornál
Nagybecskereken.**

958-2.1

277. ex. szám 1899.

950-1.1

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az 1884. évi XVII. t. c. 172. §. értelmében az 1900. évre megválasztandó iparhatósági megbizottak választására jogosított helybeli kereskedők és iparosok összeállított név-jegyzéke f. é. november hó 1-8-ig a vá-rosi I-ső jegyzői hivatalban közszemlére kitéve lesznek és hogy azok ellen a ne-táni felszólamlások f. é. november hó 10-ik napjáig a helybeli városi tanács, mint I-ső foku iparhatósághoz benyújtandók.

Kelt Nagy-Becskereken, a városi ta-nács, mint I-ső foku iparhatóságnak 1899. évi október hó 20-án tartott üléséből.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

20146. kig. szám 1899. 952-1.1

Hirdetmény.

Az 1886. évi XXII. t. c. 33. §-a értelmé-ben ezennel közhírré tétetik, hogy Nagy-Becskerek r. t. városának választás alá nem eső virilis képviselőtestületi tagjai **névjegyzékének kiigazítására** kiküldött kül-döttség ülésait f. é. október hó 30. és 31-én, valamint f. é. november hó 1. és 2-án a városház nagytármében a hivatalos órák alatt megtartandja, mely üléseken az érde-keltek személyesen megjelenhetnek.

Nagy-Becskereken, 1899. évi október hó 25-én.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

Nagybecskerek rend. tan. város polgármesterétől.
20051. kig. szám 1899. 951-2.1

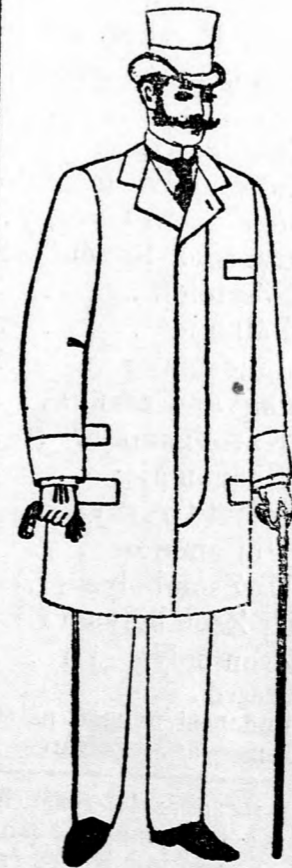
Hirdetmény.

Nagy-Becskerek városa a német, gradnolica és oppova városnegyedekben felállított **állami óvodák elhelyezésére** alkal-mas ingatlanok megvételét vette szándékba, felhivatnak ehhez képest mindazok, kik-nek a magyar, a mellenczei, a honvéd-laktanya, a váraljai, a temesvári s a toma-sováci utcában lehetőleg a jelenlegi óvo-dák közelében eladásra szánt s óvoda el-helyezés céljára alkalmas ingatlanok van, hogy az ingatlan fekvésének utca-szám megjelölése és a vételár kitétele mellett ajánlataikat f. é. november hó 15-ének dél-előtti 11 órájáig Nagy-Becskerek város taná-csához beadni sziveskedjenek.

Nagy-Becskereken, 1899 évi október hó 24-én.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

Egy árva leányt, ki a női polgári iskola II osztályát jeles sikerrel végezte s óvodában is mű-ködött, a gyámja gyermekek mellé óhajtaná alkalmaztatni. Leveleket kérem post restante K k M a alatt Nagybecskerekre címezni. 955-1.1

Legnagyobb válasz-ték felöltőkben 10 forinttól feljebb Kovács Gedeonnál Nagybecskereken. (869/a-x.18)

Torontali helyi érdekű vasutak menetrendje.

Érvényes: 1899. évi november hó 1.-től.

Oda.				Nagy-Becskerek—Zsombolya.				Vissza.				Oda.				Nagy-Becskerek—Pancsova.				Vissza.			
Sz.-v.	V.-v.	Személy-vonat		Személy-vonat		V.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	V.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	V.-v.	Sz.-v.	V.-v.	Személy-vonat		Sz.-v.	V.-v.	Sz.-v.	V.-v.			
2.	12.	4.	6.	1.		1.	3.	11.	5.	104.	112.	102.	2.		101.	103.	111.	I-III. osztály					
I-III. osztály				I-III. osztály				I-III. osztály				I-III. osztály				I-III. osztály							
—	—	700	815	ind. Budapest-nyugati-pályaudvar	érk.	740	—	715	—	—	—	—	—	700	815	ind. Budapest-nyugati-pályaudvar	érk.	715	—				
—	—	142	1146	„ Szeged	érk.	406	—	1238	—	—	—	—	—	142	1146	„ Szeged	érk.	—	—				
—	—	410	128	ind. Nagy-Kikinda	érk.	264	—	1042	—	—	—	—	—	410	128	ind. Nagy-Kikinda	érk.	—	—				
—	—	—	—	ind. Nagy-Becskerek (2.)	érk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	érk. N.-Becskerek-Bpart (2. 7.)	ind.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
300	569	931	530	ind. N.-Becskerek-Bpart (2. 7.)	érk.	849	1145	637	946	—	—	—	—	807	640	ind. N.-Becskerek-Bp. (1. 7.)	érk.	721	—				
309	620	940	539	„ Nagy-Becskerek-Gytelep	↑	840	1138	625	937	—	—	—	—	*819	*649	„ N.-Becskerek-Gyártelep	↑	*712	—				
316	610	947	546	érk. Sándorudvar (2.)	ind.	833	1132	615	930	—	—	—	—	829	657	érk. Sándorudvar (1.)	ind.	705	—				
—	—	—	—	ind. Pancsova (2.)	érk.	1145	—	—	—	—	—	—	—	505	133	ind. Zsombolya (1.)	érk.	—	—				
317	622	948	547	ind. Sándorudvar (2.)	érk.	832	1131	614	929	—	—	—	—	514	210	ind. Temesvár-Józsefváros (6.)	érk.	122	—				
328	637	959	559	„ Lázárföld	↑	821	1121	600	918	—	—	—	—	835	658	ind. Versecz (3.)	érk.	—	—				
334	645	1005	605	„ *Pusztá-Kenderes	↑	814	1114	550	911	—	—	—	—	849	710	ind. Sándorudvar (1.)	érk.	704	—				
341	653	1011	611	„ *Lajosmajor	↑	808	1108	542	905	—	—	—	—	931	740	„ Écska-Zsigmondfalva	↑	652	—				
353	716	1022	622	„ Szárcsa	↑	758	1058	528	855	—	—	—	—	931	740	„ Tomasoócz	↑	626	—				
405	730	1033	633	érk. Szécsány (3. 4.)	ind.	746	1046	508	843	—	—	—	—	949	753	„ Torontál-Ozora	↑	607	—				
—	—	—	—	érk. Versecz (3.)	ind.	514	—	—	308	—	—	—	—	1014	812	érk. Antalfalva (5.)	ind.	545	—				
447	836	—	—	„ Számos (4.)	ind.	—	951	—	537	—	—	—	—	500	850	ind. Számos (5.)	érk.	—	948				
538	941	—	—	„ Antalfalva (5.) (Számoson át)	ind.	—	906	—	430	—	—	—	—	410	752	„ Alibunár (4.)	ind.	—	1028				
—	—	—	—	„ Alibunár (4.)	ind.	—	—	—	419	—	—	—	—	300	550	„ Szécsány (4.)	ind.	—	622				
643	1145	—	—	érk. Pancsova (2.) (Antalfalván, Számoson át)	ind.	—	743	—	252	—	—	—	—	548	1018	„ N.-Becskerek-Bpart (1.) (Szécsányon át)	ind.	1145	946				
—	—	—	—	ind. Versecz (3.)	érk.	1039	—	856	—	—	—	—	—	557	1041	ind. Temesvár-Jváros (6.) (Szécsányon át)	érk.	122	900				
—	—	—	—	ind. Alibunár (4.)	érk.	953	—	—	—	—	—	—	—	610	1059	ind. Antalfalva (5.)	érk.	849	412				
415	757	1043	643	ind. Szécsány (3. 4.)	érk.	731	1041	453	833	—	—	—	—	623	1117	„ Torontál-Vásárhely	↑	840	401				
433	820	1100	700	érk. Módos (6.)	ind.	712	1024	430	816	—	—	—	—	631	1129	„ Czrepája	↑	820	338				
632	—	—	—	érk. Temesvár-Józsefváros (6.)	ind.	—	835	210	614	—	—	—	—	643	1145	„ Ferenczhalom	↑	806	321				
—	—	—	—	ind. Temesvár-Józsefváros (6.)	érk.	—	900	—	—	—	—	—	—	1000	337	„ Torontál-Almás	↑	*756	308				
440	—	—	—	ind. Módos (6.)	érk.	711	—	413	—	—	—	—	—	643	1145	érk. Pancsova	ind.	743	252				
449	—	—	—	„ Fény	↑	701	—	401	—	—	—	—	—	1000	337	érk. Román-Petre	ind.	603	1038				
500	—	—	—	„ Párdány	↑	650	—	347	—	—	—	—	—	1000	300	„ Versecz (Román-Petrén át)	ind.	—	845				
512	—	—	—	„ Jánosföld	↑	637	—	330	—	—	—	—	—	1030	330	„ Belgrád (hajóval)	ind.	—	100				
521	—	—	—	„ O-Telek	↑	627	—	317	—	—	—	—	—	—	—	érk. Zimony (hajóval)	ind.	—	1230				
531	—	—	—	„ Öregfalva	↑	617	—	305	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
541	—	—	—	„ Torontál-Ujvár	↑	607	—	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
559	—	—	—	„ Csene	↑	554	—	236	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
607	—	—	—	„ Kurjácska	↑	541	—	218	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
614	—	—	—	„ Kécsa	↑	534	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
622	—	—	—	„ Klári	↑	526	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
635	—	—	—	érk. Uj-Zsombolya (7.)	ind.	512	—	144	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
637	—	—	—	ind. Uj-Zsombolya (7.)	érk.	511	—	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
643	—	—	—	érk. Zsombolya (7.)	ind.	505	—	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
900	—	—	—	érk. Szeged	ind.	142	—	1146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
125	—	—	—	„ Budapest-nyugati-pályaudvar	ind.	700	—	815	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
814	—	—	—	„ Temesvár-Józsefváros	ind.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				